

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Įtraukusis ugdymas
Gera mokykla – mokykla
kiekvienam

Švietimo pagalbos skyriaus vedėja

Gražina Šeibokienė

2017 12 15

Aptariamos temos

- Dar kartą apie įtraukujį ugdymą. Ar vienodai jį suprantame?
- Kokią situaciją turime?
- Kaip didinsim savivaldos atsakomybę ir galias plėtoti įtraukujį ugdymą?
- Kaip padėsime kiekvienai mokyklai tapti mokykla kiekvienam?

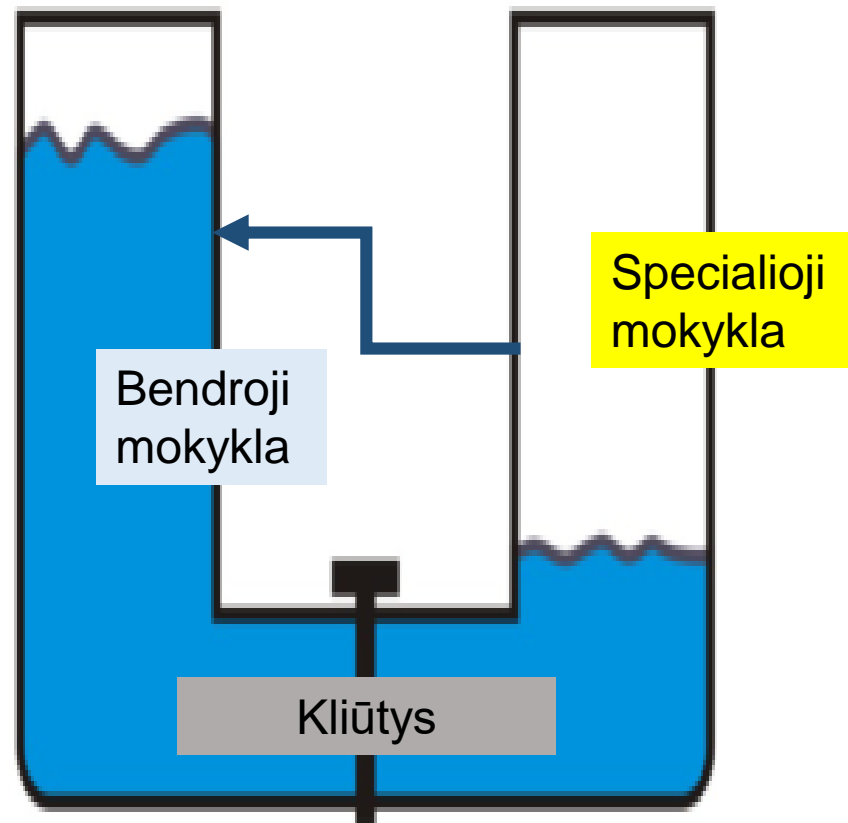
Siekiami rezultatai

- **2020 m. išskaidytų specialiųjų mokyklų dalis – 75 proc.**

(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2016-2020 m. programos
įgyvendinimo planas)

**2022 m. vaikų, kurie mokosi
specialiosiose mokyklose,
dalis - 0,5 proc. (2017 m. – 1,1
proc.)**

(Valstybinė švietimo 2013-2022 metų
strategija)

Esama situacija

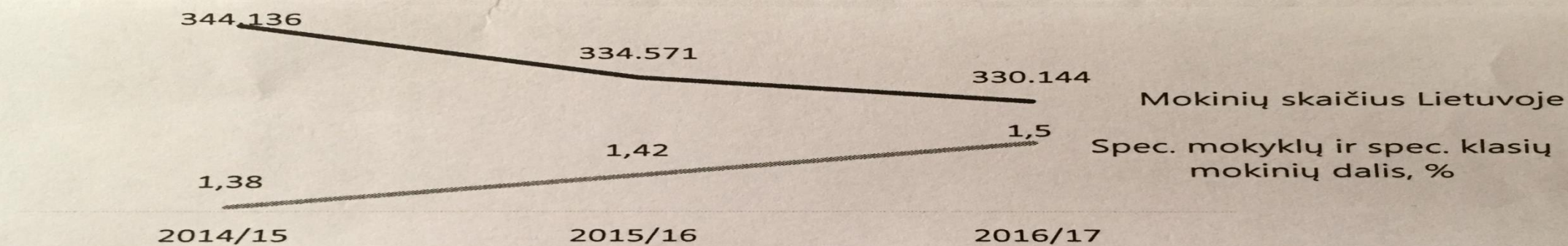
- **Neužtikrinama specialiųjų ugdymosi poreikių (toliau – SUP) turinčių mokinių ugdymo ir švietimo pagalbos kokybė bendrosiose (taip pat ir ikimokyklinio ugdymo) mokyklose (*NMVA, VK*)**
- **Didelė dalis mokinių, kuriems nustatyti SUP yra ugdomi segreguotai, t. y. specialiosiose mokyklose (10.2 proc.)**

Specialiosiose mokyklose besimokančių mokinių skaičius 2017-2018 m. m.

- *Lietuvoje yra 47 specialiosios mokyklos, kuriose yra ugdoma 3719 mokinių. Jos yra išsidėstę 28 savivaldybėse*
- *Taip pat Lietuvoje yra:*
- *5 bendrojo ugdymo mokyklų specialiojo ugdymo skyriai, kuriuose yra ugdomi 178 mokiniai;*
- *936 mokiniai mokosi bendrojo ugdymo mokyklų specialiosiose klasėse.*

2014–2017 m. mažėjant mokinių skaičiui, spec. ugdymo įstaigose ar klasėse ugdomų mokinių dalis didėja

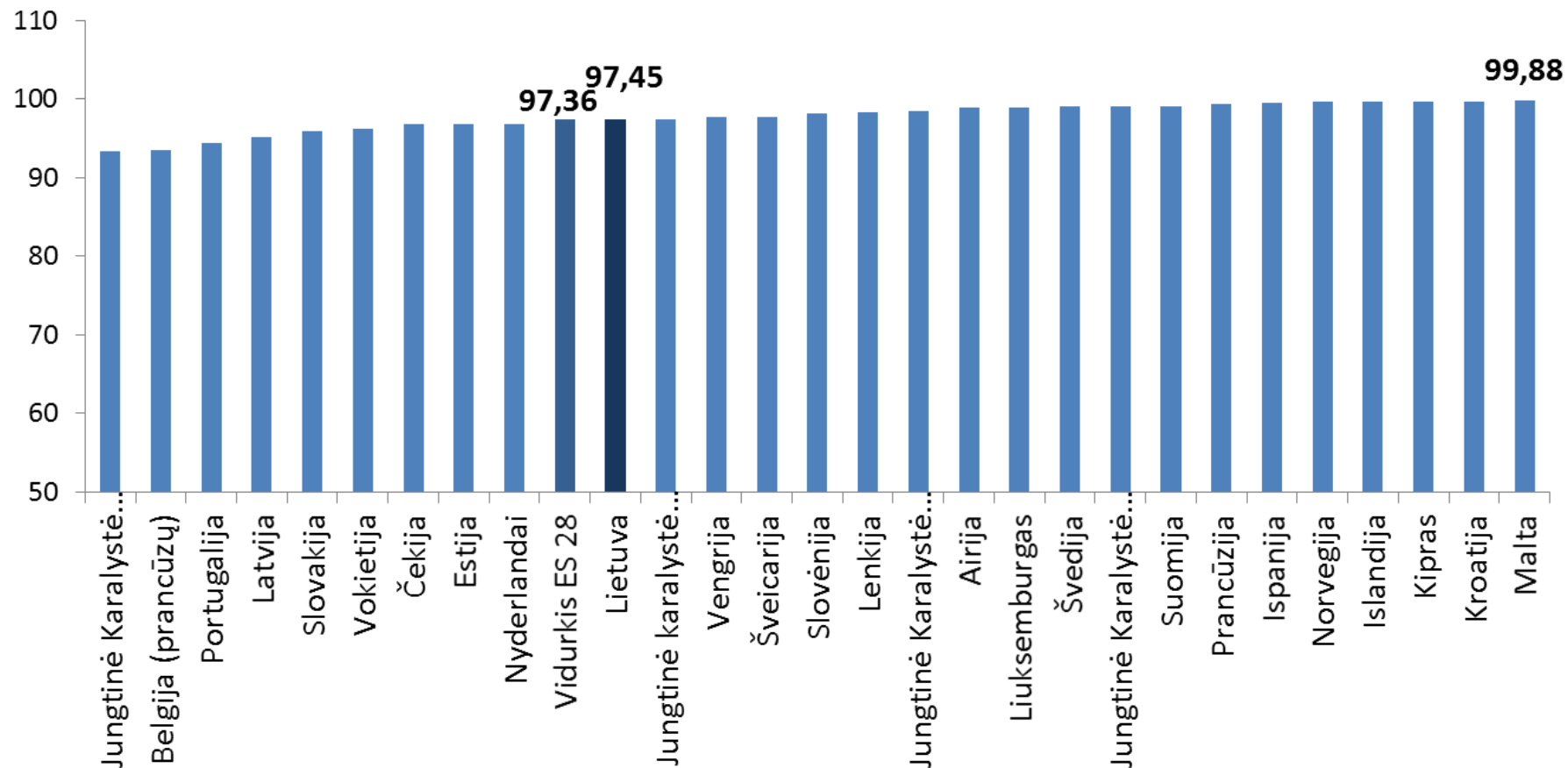
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal ITC duomenis

Mokiniai, kuriems nustatyti specialieji ugdymosi poreikiai ir neįgalieji mokiniai, ugdomi specialiosiose mokyklose

Iki 1,0 %	1.01 %- 2.0 %	2.01 % - 4.0 %	4.01 % ir daugiau	
Kipras	Austrija	Danija	Belgija (FI)	
Graikija	Bulgarija	Suomija	Belgija (Pr)	
Airija	Prancūzija	Olandija	Estija	
Italija	Islandija	Latvija	Čekija	
Malta	Lietuva	Vengrija	Vokietija	
Norvegija Portugalija Slovėnija Ispanija	Liuksemburgas Lenkija Švedija Anglija Velsas Škotija		Šveicarija	

Šaltinis: Europos specialiojo ir įtraukiojo ugdymo agentūra 2016 m.

Specialiųjų poreikių mokiniai, kurie mokosi bendrojo ugdymo mokyklose kartu su vaikais neturinčiais specialiųjų poreikių, 2014*

Šaltinis: Europos specialiojo ir įtraukiojo ugdymo agentūra

Įtraukiojo ugdymo kliūtys

Segregacinės nuostatos

< 50 proc.

Įtraukiojo ugdymo kliūtys

Teisinės

Švietimo įstatymo 29 str. 10 d.

“Mokykla, dėl objektyvių priežasčių negalinti užtikrinti mokiniui, kuris mokosi pagal privalomojo švietimo programas, psichologinės, specialiosios pedagoginės, specialiosios ar socialinės pedagoginės pagalbos, suderinusi su jo tėvais (globėjais, rūpintojais), pedagogine psichologine bei vaiko teisių apsaugos tarnyba, siūlo jam mokytis kitoje mokykloje.”

Įtraukiojo ugdymo kliūtys

- **Nepakankamas mokytojų pasirengimas dirbti su įvairove (motyvacijos, kompetencijų trūkumas)**
(NMVA, VK)
- **Nepakankamas švietimo pagalbos specialistų, padėjėjų skaičius** *(ŠVIS, VK)*
- **Fizinės aplinkos nepakankamas pritaikymas** *(LNF, VTAKJ)*
- **Metodinės pagalbos ir priemonių stygius** *(VK)*
- **Nemotyvuojantis finansavimas**

Švietimo pagalbos specialistai bendrojo ugdymo mokyklose ir vienam specialistui tenkančių mokinių skaičius

Metai	Mokinių sk.	Švietimo pagalbos specialistai mokykloje			
		Psichologai	Logopedai	Spec.pedagoga i	Soc.pedagogai
2015/2016	36437**		691 1/53	581 1/63	
	344721** *	584 1/590			942 1/366
2016/2017	36437**		698 1/52	561 1/65	
	330870** *	569 1/581			921 1/359
2017/2018	36248**		671 1/54	567 1/64	
	337343** *	554 1/609			920 1/367

**Mokiniai, turintys SUP, išskyrus besimokančius specialiosiose klasėse

***Bendras mokinių skaičius

Švietimo pagalbos specialistai specialiosiose mokyklose ir vienam specialistui tenkančių mokinių skaičius

Metai	Mokinių sk.	Švietimo pagalbos specialistai mokykloje			
		Psichologai	Logopedai	Spec. pedagogai	Soc. pedagogai
2015/2016	3808	36 1/106	51 1/75	36 1/106	43 1/89
2016/2017	3886	38 1/102	49 1/79	42 1/93	46 1/84
2017/2018	3738	35 1/107	54 1/69	27 1/138	48 1/78

Ugdymo lėšos

SUP turintys mokiniai, ugdomi bendrosiose mokyklose

MK + 35 proc.

Specialiųjų mokyklų, specialiųjų klasių mokinių finansavimas priklauso nuo negalios ir intelekto sutrikimo laipsnio, todėl varijuoja:

Specialiosiose klasėse

2493,00 - 4274,00 eurų

Specialiosiose mokyklose

4407,00 - 4848,00 eurų

Ūkio lėšos

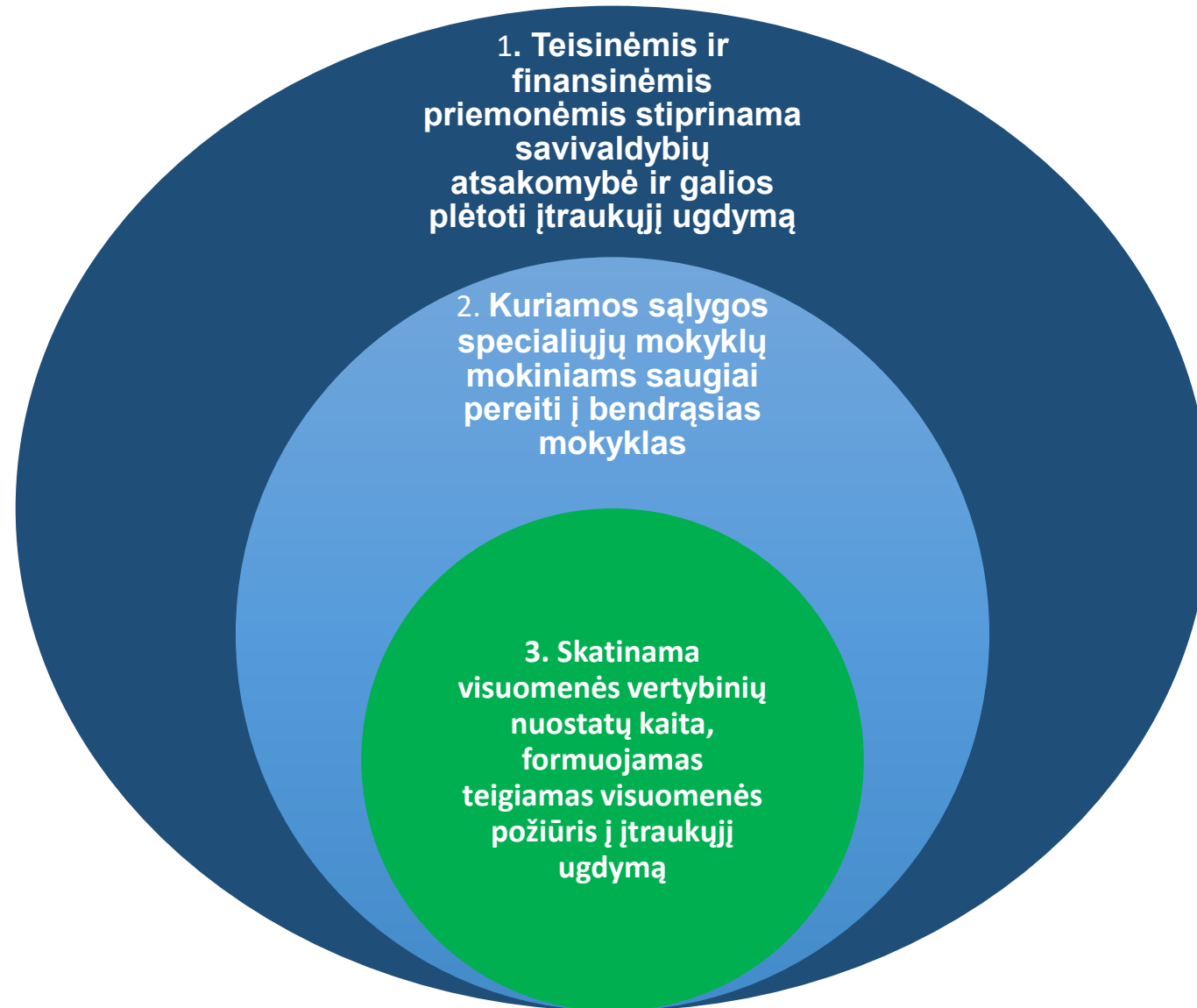
Specialiojoje mokykloje

- iki 50 mokinių – **2658 Eur**;
- **5125 Eur** (gyvenančiam bendrabutyje)
- **51-100 mokinių – 3409 Eur**;
5876 Eur (gyvenančiam bendrabutyje)
- **virš 100 mokinių – 3334 Eur**;
5801 Eur (gyvenančiam bendrabutyje)

Specialiojoje klasėje

- **1001 Eur** ;
- **3468 Eur** (gyvenančiam bendrabutyje)

Švietimo ir mokslo ministerijos veiklos kryptys dėl specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų ir mokinių įtraukties didinimo

1. Teisinėmis ir finansinėmis priemonėmis stiprinama savivaldybių atsakomybė ir galios plėtoti įtraukijį ugdymą

Numatomos ir vykdomos priemonės

Pakeisti Švietimo įstatymą stiprinant įtraukiojo ugdymo teisinį reglamentavimą. (2018 m. II ketv.)

Įteisinti mokinio asistento ir antrojo mokytojo pareigybes

Reglamentuoti mokytojų rengimą ir karjerą

Įgyvendinti 2014–2020 m. Europos Sąjungos konkurso būdu finansuojamą priemonę 09.2.2-ESFA-K-730 „Mokyklų pažangos skatinimas“, kurios pareiškėjais numatyta savivaldybės su partneriais, įtraukiant ir NVO. **Lėšos – 3 073 013 eurų**

Nuo 2017 m. rugsėjo 1 d. ŠMM, SAM, SADM lėšomis finansuojamas tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriaus pareigybės įsteigimas ir išlaikymas. 2018 m. ir toliau finansavimas bus tęsiamas. **Numatyta skirti 1 mln. 300 tūkst. eurų.**

1. Teisinėmis ir finansinėmis priemonėmis stiprinama savivaldybių atsakomybė ir galios plėtoti įtraukijį ugdymą

Numatomos priemonės

Inicijuoti teisės aktų pakeitimus dėl SUP turinčių mokinių centralizuoto priėmimo į savivaldybių mokyklas (savivaldybių švietimo padaliniai taptų atsakingi už kiekvieno specialiujų ugdymosi poreikių turinčio vaiko įtraukijį ugdymą, kokybiško ugdymo ir reikalingos pagalbos užtikrinimą artimiausioje mokykloje);

Atlikti finansinį auditą dėl SUP turintiems mokiniams skiriamų papildomų lėšų (35 proc. prie MK) panaudojimo ir įvertinus šių lėšų naudojimo efektyvumą, prireikus inicijuoti Mokinio krepšelio metodikos pakeitimus, nustatant savivaldybei tikslinį finansavimą švietimo pagalbai ir atsiskaitymo už šių lėšų tikslingą panaudojimą metodiką;

Įgyvendinti 2014-2020 metų Europos Sąjungos lėšomis finansuojamą „Lyderių laikas 3“ padėti savivaldybėms spręsti specialiujų mokyklų išskaidymo, mokyklų tinklų kūrimo, švietimo pagalbos specialistų pritraukimo, bendros paskirties mokyklų aplinkų, ugdymo proceso pritaikymo SUP mokiniams pagal universalaus dizaino principus ir kitus klausimus. **Lėšos -- 102 tūkst. eurų**

2. Kuriamos sąlygos specialiųjų mokyklų mokiniams saugiai pereiti į bendrąsias mokyklas

Vykdomos priemonės:

Visos dienos mokyklos kūrimas. Parengtas Visos dienos mokyklos sampratos, veiklos organizavimo ir finansavimo modelių projektas. 2018 m. pradedami diegti šie modeliai

Dėmesys smurto ir patyčių prevencijai. Įgyvendinamas ES struktūrinių fondų projektas „Saugios aplinkos mokykloje kūrimas II“, skirtas prevencinių programų vykdymo mokyklose plėtrai. **Lėšos – 3 000 000 eurų**

Rekomendacijos mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje. Spalio -lapkričio mėn. visoje Lietuvoje vykdomi mokymai mokyklų vaiko gerovės komisijų nariams „Smurtas artimoje aplinkoje: atpažinimas ir pagalbos vaikams galimybės mokykloje“. Bus apmokyti 400 Vaiko gerovės komisijos narių;

2. Kuriamos sąlygos specialiųjų mokyklų mokiniams saugiai pereiti į bendrąsias mokyklas

Vykdomos priemonės:

Pakeisti psichologinės ir socialinės pedagoginės pagalbos teikimą reglamentuojantys teisės aktai, sumažintos psichologų ir socialinių pedagogų darbo apimtys

2017 m. ŠMM skyrė savivaldybėms **139 942 eurus** psichologinei pagalbai ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose plėtoti.

Įgyvendinamas 2014-2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų programos 9 prioriteto „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ 09.2.2-ESFA-V-707 priemonės „Asmenų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių galimybių mokytis gerinimas“ projektas „Pedagogų ir švietimo pagalbos specialistų kvalifikacijos tobulinimas“ - **2 896 200 eurų**

2017 m. specialiųjų poreikių mokiniams vežioti nupirkti 9 geltonieji autobusai. (5 iš jų skirti specialiosioms mokykloms, kiti bendrojo ugdymo mokykloms, kuriose yra klasės specialiųjų poreikių turintiems mokiniams. **Lėšos - 319 371 eurų**

2. Kuriamos sąlygos specialiųjų mokyklų mokiniams saugiai pereiti į bendrąsias mokyklas

Numatomos priemonės:

Inicijuoti ir kartu su Sveikatos apsaugos ir socialinės apsaugos ministerijomis peržiūrėti SUP turinčių mokinių sutrikimų klasifikavimo, priskyrimo sutrikimų lygiui metodikas

Vykdamas Europos Sąjungos struktūrinių fondų projektą „Įtraukiojo ugdymo galimybių plėtra, I etapas“ atlikti įtraukiojo ugdymo plėtros galimybių studiją jos pagrindu sukurti moksliai ir finansiškai pagrįstą švietimo pagalbos teikimo mokiniui, mokytojui ir mokyklai struktūros ir finansavimo modelį, II projekto etape numatoma jį įgyvendinti - **3 765 060,00 Eur** ;

Skirti tikslinį finansavimą mokytojo padėjėjų (asmeninių asistentų) atsiradimą kiekvienoje klasėje, kurioje mokosi autizmo spektro, intelekto, emocijų, elgesio, kompleksinių sutrikimų turintys mokiniai. 2018 m. numatoma skirti **230 tūkst. eurų įsteigti 50 etatų**;

Įgyvendinti ES SF lėšomis finansuojamą projektą Specialiųjų mokymo priemonių ir ugdymui skirtų techninės pagalbos priemonių įsigijimas - **2 mln. 900 tūkst. eurų**;

Geltonųjų autobusų programa: bus perkami geltonieji autobusai, pritaikyti SUP mokiniams vežioti. 2018 m. numatoma skirti **200 tūkst. eurų**;

Atlikti specialiųjų mokyklų mokinių pakartotinį nepriklausomą vertinimą.

3. Skatinama visuomenės vertybinių nuostatų kaita, formuojamas teigiamas visuomenės požiūris į įtraukįjį ugdymą

Vykdomos ir numatomos priemonės:

Įvairiomis komunikacijos priemonėmis teikti informaciją apie įtraukiojo ugdymo privalumus, galimybes, padarytus darbus, gerąsias praktikas

Diskusijos,

viešosios konsultacijos su įvairiomis interesų grupėmis,

tikslinių grupių įtraukimas į mokyklos kiekvienam kūrimo darbus,

bendrų optimaliausių sprendimų paieška,

bendradarbiavimo kultūros plėtojimas

Aptarti grupėse

Suinteresuotųjų šalių
diskusijos apie tai, kaip
įtraukusis ugdymas
turėtų atrodyti
praktikoje

Peržiūrėti ir
racionalizuoti esamus
išteklų paskirstymo
mechanizmus

Susitarimas dėl paslaugų,
remiančių įtraukiojo ugdymo
procesą visuose švietimo
lygmenyse, akcentuojant
ankstyvąją intervenciją vaikystėje

Trys tarpusavyje susiję sistemos plėtros lygiai

Aptarti grupėse

- Kaip įtraukusis ugdymas atrodys praktikoje 2020 m.?**
- Kaip didinsim savivaldos atsakomybę ir galias plėtoti įtraukųjį ugdymą?**
- Kaip padėsime kiekvienai mokyklai tapti mokykla kiekvienam?**

Namų darbai

- Iki 2018 m. sausio 31 d. pateikti informaciją ŠMM pagal pridedamą lentelę kiek ir kokioms paslaugoms buvo panaudoti SUP mokiniams skirti papildomi mokinio krepšelio 35 proc.
- Iki 2018 m. sausio 31 d. pateikti informaciją ŠMM pagal pridedamą anketą kaip vykdoma savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaita